

Wrocław, dnia 12 marca 2025 r.

OPINIA

sporządzona na zlecenie Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych
w przedmiocie

projektów rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości w sprawie: konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (nr w wykazie prac B862), sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (nr w wykazie prac B863), trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (nr w wykazie prac B864)

I. Uwaga ogólna (poza zakresem konsultacji)

Uwaga dotyczy delegacji do wydania rozporządzenia zawartej w art. 53d ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: „p.u.s.p.”). Jej obecne brzmienie wskazuje, że treść rozporządzenia będzie regulować tryb zakładania i udostępniania konta oraz sposób korzystania z konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe, za pomocą którego można wnosić pisma procesowe, i zamykania go, z uwzględnieniem sprawności postępowania, ochrony praw stron postępowania oraz możliwości składania jednorazowo wielu pism, w sytuacji, gdy akty wykonawcze wydane na jej podstawie dotyczą systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie w części (art. 175 da § 2 p.u.s.p) w zakresie postępowania upadłościowego, rejestrowego, wieczystoksięgowego, EPU, etc.. Delegacja z art. 53d została dodana ustawą z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, zatem pochodzi z okres poprzedzającego dodanie art. 175 da p.u.s.p. Nie zmienia to jednak faktu, że użyta nazwa pozostawała w oczywistej sprzeczności a art. 9 § 11 k.p.c., art. 125 § 31 k.p.c., z następujących przyczyn:

- a) System teleinformatyczny obsługujący postępowanie sądowe nie został zbudowany, co potwierdza postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2023 r. (III CZ 427/22), w którym stwierdzono, że system teleinformatyczny, za pośrednictwem którego można wnieść pismo procesowe do sądu, to specjalny system obsługujący konkretne postępowanie sądowe (np. elektroniczne postępowanie upominawcze, postępowanie rejestrowe).
- b) Istnieje szereg sądowych systemów teleinformatycznych obsługujących konkretne postępowania sądowe, w tym m. in. elektroniczne postępowanie upominawcze, postępowanie rejestrowe, rejestracja spółek w trybie uproszonym (tzw. S-24), elektroniczne postępowanie wieczystoksięgowe, elektroniczne postępowanie upadłościowe.

W konkluzji wskazać należy, że delegacja powinna zostać zmodyfikowana i odnosić się do sądowych systemów teleinformatycznych obsługujących postępowanie sądowe w części.

II. Uwagi szczegółowe

IIa.

Projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe (B862)

1. Uwaga do § 2 ust. 1 pkt 12

Sposób skonstruowania definicji wskazuje, że jest to zablokowanie konta, a nie jego zamknięcie, bowiem skutkuje brakiem możliwości uwierzytelnienia/udostępnienia. Pytanie czym skutkuje zamknięciem konta, czy jego faktyczną likwidacją? Czy konto dalej istnieje, ale nie jest aktywne. Definicja wskazuje, że efekt będzie podobny to zablokowania konta. Natomiast rozporządzenie pomija kwestie likwidacji konta i ewentualnej retencji danych (o czym szerzej w pkt 3).

2. Uwaga do § 5

Sugeruje się zamianę słowa „oferującego” na „zapewniającego”

3. Uwaga do § 7a (jak również § 7)

Czy konto jest „zamykane” czy „likwidowane”. Zamykanie oznacza brak dostępności, natomiast konto jest nadal istniejące. Chyba, że celem jest likwidacja konta. Przepisy rozporządzenia wydanego na podstawie art. 53e § 2 p.u.s.p. (czyli tego samego konta) mówią o likwidacji konta.

Przepisy nie przewidują również żadnych regulacji dotyczących retencji danych. Po jakim czasie dane osobowe znajdujące się na koncie są usuwane (okres przechowywania danych).

4. Uwaga do § 8c

Zważyć należy, że weryfikacja danych pełnomocników zawodowych odbywa się przez sądy nie przy wykorzystaniu numeru PESEL zamieszczonego na liście adwokatów albo liście prawników zagranicznych, o której mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564), albo na liście radców prawnych albo liście prawników zagranicznych, o których mowa w art. 52 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499) tylko w sądowym systemie teleinformatycznym, w którym zagregowane są dane przekazane na podstawie w art. 58a ustawy Prawo o advokaturze lub art. 601 ustawy o radcach prawnych. Tym systemem jest ROBUS (zgodnie z § 2 pkt 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie portalu informacyjnego pod tym pojęciem należy rozumieć system Rejestr Osób Biorących Udział w Postępowaniach Sądowych, za pośrednictwem którego właściwe samorządy zawodowe lub inne podmioty zobowiązane udostępniają sądom właściwe listy, rejestry i wykazy profesjonalnych uczestników postępowań sądowych na podstawie obowiązujących przepisów prawa). Należy podkreślić, że ROBUS jest system odrębnym od PI, gdzie przekazywane są dane przez wskazane samorządy zawodowe (w tym KRRP i NRA) i jest on systemem referencyjnym na potrzeby innych sądowych systemów teleinformatycznych.

I Ib.

Projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (B863)

1. Uwaga do § 1 pkt 6

Sugeruje się zmianę sformułowania z „elektroniczne potwierdzenie wniesienia pisma” na „elektroniczne poświadczenie przedłożenia” lub „poświadczenie przedłożenia”. Taki termin jest znany w Ustawie o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne (§7 i § 11 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 września 2011 r. w sprawie sporządzania i doręczania dokumentów elektronicznych oraz udostępniania formularzy, wzorów i kopii dokumentów elektronicznych)

I Ic.

Projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (B864)

1. Uwaga do § 2 pkt 4

Na tym etapie warto rozważyć uporządkowanie kwestii rozumienia odbioru pisma (nie dotyczy EPU, gdzie model jest odmienny) poprzez powiązanie z uzyskaniem elektronicznego potwierdzenia odbioru w przypadku aktywnego odbioru pisma lub w przypadku tzw. „fikcji doręczenia” (zainicjowanie odbioru w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie, albo zaniechanie wywołania tej funkcji w terminie, o którym mowa w art. 1311 § 2 k.p.c.).

2. Uwaga do § 4 ust. 2

Po pierwsze nieprawidłowo została wskazana nazwa dokumentu generowana przez system, bowiem obecny § 4 (zresztą inne akty wykonawcze regulujące doręczenia elektroniczne, w szczególności rozporządzenia wydane na podstawie art. 1311a § 4 k.p.c. i art. 133a § 5 k.p.k., a także Instrukcja o biurowości sądowej) posługują się terminem „elektroniczne potwierdzenie odbioru korespondencji”. Na tym etapie zmiana ma charakter punktowy, nie zmienia globalnie terminologii, co uzasadnia jednak po stronie ustawodawcy konsekwentnego posługiwania się terminem „elektroniczne potwierdzenie odbioru korespondencji” (EPOK).

Po drugie treść pkt 3 lit b jest wadliwa, a to z następujących przyczyn:

- pkt 2 reguluje czas odbioru i tam powinna być ta adnotacja, która jest błędnie wskazana w pkt 3 lit b;
- pkt 3 reguluje wskazanie konta, na którym doszło do aktywnego (przez kliknięcie) lub pasywnego (przez upływ czasu) odbioru, nie powinna być stosowana alternatywa rozłączna. Konto powinno być zawsze wskazane;

- EPOK powinien odzwierciedlać również zasady liczenia terminu odbioru w przypadku fikcji doręczenia, zgodne z przepisami prawa procesowego i materialnego, tzn. jeżeli dzień, w którym upłynął termin, o którym mowa w art. 1311 § 2 k.p.c., przypada na dzień uznany przez ustawę za dzień wolny od pracy lub na sobotę, to za datę odbioru uznaje się następny dzień, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

Sporządziła - r. pr. dr Anna Zalesińska